

С. В. Шумило

Варнава

ВАРНАВА (Беляев Микола Никанорович; 12(25). 05. 1887, с. Раменськ Бронниц. пов. Моск. губ., нині місто Моск. обл., РФ – 06. 05. 1963, Київ) – церковний діяч, єпископ. Канд. богослов'я. Закін. Моск. духовну академію (1915). Викладав у Нижньогород. духов. семінарії. Висвяч. на архімандрита, у лютому 1920 – на єпископа, вікарія Нижньогород. єпархії. Після обновлен. розколу та посилення репресій проти Церкви 1922 перейшов на нелегал. стан, таємно служив у катакомб. храмах. Від жовтня 1922 – у затворі. 1927 не визнав Декларацію митрополита Сергія Московського про лояльність рад. владі. Активно займався організацією підпіл. структур катакомб. Істинно-православ. церкви. 1933 заарешт. за «контррев. організацію» таєм. громад і монастирів, засудж. до 3-х р. таборів. Покарання відбував у Бійських концтаборах на Алтаї. Визнаний божевільним, переведений до Маріїн. табору, 1936 звільнений і переданий на поруки. Жив у Томську, від 1949 – у Києві. До кінця життя не визнав офіц. «рад. церкву» МП. Очолював підпіл. реліг. громаду катакомб. Істинно-православ. церкви у Києві. Останні роки життя провів у затворі в одній з київ. квартир. Автор низки реліг. творів, зокрема чотирьохтомник «Основы искусства святости: Опыт изложения православ. аскетики», «По Волге... к Царству Небесному: Беседа о тайнах духов. жизни» (обидва – 1928), «Ряд жизнеописаний древних святых, написанных епископом Варнавой для современного читателя доступным языком», «День святого жития», «О Промисле Божиим».

Рекомендована література

1. Проценко П. Г. Небесный Иерусалим. История одного побега: Биография епископа Варнавы (Беляева). Нижний Новгород, 1999.

Бібліографічний опис:

Варнава / С. В. Шумило // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-33192>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).